

การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Development of a Financial Literacy Assessment Tool for Bachelor of Education Students at Thepsatri Rajabhat University

สุริยะ หาญพิชัย¹, อัจฉราพรรณ ยิ้มห้อย², युพา มั่นเขตกิจ³

Suriya Hanphichai¹, Atcharaphan Yimhoy², Yupa Munkedkit³

Received: March 26, 2025; Revised: June 20, 2025; Accepted : June 27, 2026

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี วิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต และวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 245 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน จำนวน 55 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดความฉลาดรู้การเงิน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน 13 ตัวชี้วัดเครื่องมือประกอบด้วย ข้อคำถามแบบเลือกตอบ

^{1, 2, 3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Faculty of Education, Kasetsart Corresponding Author
E-mail: hanphichai@hotmail.com, Atcharaphan.yi@ku.th,

4 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ ข้อคำถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 24 ข้อ 2) คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี แบบวัดมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 โดยมีความเที่ยงด้านความรู้ทางการเงินเท่ากับ 0.76 ความเที่ยงด้านเจตคติทางการเงินเท่ากับ 0.89 และความเที่ยงด้านพฤติกรรมทางการเงินเท่ากับ 0.95 มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 โดยองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความยากอยู่ที่ 0.28 ถึง 0.79 นั่นคือข้อคำถามมีความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.32 ถึง 0.60 3) ความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 9.06$ $SD = 3.14$) ระดับเจตคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.61$) ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ ระดับพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. = 0.69$) ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านการไตร่ตรองก่อนซื้อ รองลงมาคือ ด้านการศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ รองลงมาได้แก่ ด้านการออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม ด้านการตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ ด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงิน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ

คำสำคัญ : ความฉลาดรู้ทางการเงิน, การพัฒนาแบบวัด, นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต

Abstract

This research aims to: develop a financial literacy assessment tool for Bachelor of Education students at Thepsatri Rajabhat University, analyze the quality of the financial literacy assessment tool, and assess the students' financial literacy. The sample group were 245 Bachelor of Education students from Thepsatri Rajabhat University, selected using stratified random sampling. The research instrument was a 55-item financial literacy assessment, and

descriptive statistics and internal consistency reliability analysis were employed for data analysis.

The research findings reveal that: 1) the developed financial literacy assessment tool included three components and 13 financial literacy indicators. The three components were financial knowledge, financial attitude, and financial behavior. The assessment tool consisted of 16 multiple-choice questions with four answer choices and 24 five-point Likert scale items 2) the quality of the financial literacy assessment tool showed that the overall reliability of the assessment tool was 0.91, with reliability values of 0.76 for financial knowledge, 0.89 for financial attitude, and 0.95 for financial behavior. The index of item-objective congruence ranged from 0.67 to 1.00. The difficulty index for the financial knowledge component ranged from 0.28 to 0.79, indicating that the questions varied from moderately difficult to easy. The discrimination index ranged from 0.32 to 0.60 and 3) the students' financial literacy was at a moderate level. The mean financial knowledge score was $M = 9.06$, $SD = 3.14$, and overall financial attitude was at a high level ($M = 4.00$, $SD = 0.61$). The highest-scoring aspect of financial attitude was long-term saving and spending, followed by perceptions of current and future financial status, while the lowest was spending money to fulfill desires. Similarly, overall financial behavior was at a high level ($M = 3.96$, $SD = 0.69$). The highest-scoring aspect was thoughtful consideration before making a purchase, followed by researching information before financial decisions. Other aspects, in descending order, included appropriate saving or investment, financial decision-making and budgeting, and setting financial goals. The lowest-scoring aspect was careful personal financial management.

Keywords: Financial Literacy, Financial Literacy Assessment Tool, Bachelor of Education Students

บทนำ

ยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคและของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีของผู้คนในสังคมอย่างทั่วถึง การเสริมสร้างความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมรรถนะการรู้เท่าทัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะทางการเงินเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชนและมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยการเรียนรู้เรื่องการเงินเป็นสมรรถนะสำคัญของประชาชนพลเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทุกประเทศทั่วโลกจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการเงินของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมแก่พลเมืองให้มีความสามารถด้านการบริหารการเงินและทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกปัจจุบัน (นวรรัตน์ เต็มสัมฤทธิ์ และคณะ, 2566)

แนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะหรือแนวคิดหลัก (21st Century Themes) สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับการพัฒนาคนให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติเป็นในด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ คือ การสร้างความรู้และวิธีการที่เหมาะสมใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการและเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ดังนั้นการเตรียมคนที่พร้อมสู่วัยทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการให้เกิดทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) (Agarwal, Driscoll, Gabaix & Laibson, 2007) สอดคล้องกับงานวิจัยของ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2019) ที่ได้ทำการศึกษาความรู้เรื่องความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) โดยวัด 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) 2) ด้านทัศนคติทางการเงิน (Financial Attitude) และ 3) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) (ชาญธาดา กฤษเลิศกุล, 2564) จากการตื่นตัวของทักษะทางการเงินในระดับนานาชาติส่งผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มดำเนินการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของประชาชนผ่านแบบวัดความฉลาดรู้การเงินซึ่งเทียบเคียงจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินขององค์การ

เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) กับประชาชนในทุกระดับ พบว่า พฤติกรรมทางการเงินที่คนไทยควรจะต้องปรับปรุงที่สุด คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบการตัดสินใจทางการเงินในครัวเรือน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายและการบริหารจัดการเงิน เพื่อใช้จ่ายและออมอย่างเหมาะสม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) ในขณะที่ด้านเจตคติทางการเงินที่ควรปรับปรุง คือ การนิยมความสุขในการใช้จ่ายเงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต ข้อมูลจากการสำรวจดังกล่าวกระทรวงการคลังร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำมาจัดแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พ.ศ. 2565 -2570 เพื่อเป็นกรอบนโยบายและกลไกบูรณาการการดำเนินการพัฒนาทักษะทางการเงินของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบนโยบายและกลไกบูรณาการ การดำเนินการพัฒนาทักษะทางการเงิน รวมถึงเป็นแนวทางการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะทางการเงินของคนไทยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยมีคณะกรรมการการพัฒนาทักษะทางการเงินซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานและกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินการตามร่างแผนปฏิบัติการฯ อย่างบูรณาการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีพลวัตตามเป้าหมายของร่างแผนปฏิบัติการฯ ใน 3 เป้าหมาย ได้แก่ 1) คนไทยตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเงิน และเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน 2) คนไทยมีความรู้และทักษะทางการเงินเพียงพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต 3) ประเทศไทยมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาทักษะทางการเงินอย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดระบบนิเวศด้านการพัฒนาทักษะทางการเงินที่ยั่งยืน สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และด้านการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินเยาวชนขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2015) เสนอกรอบการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของเยาวชน ได้แก่ ด้านการวางแผนการเงินและการจัดการเงิน คือ ความสำคัญของการวางแผนและจัดการรายได้ในระยะสั้นและระยะยาว กระบวนการในการวางแผนและตรวจสอบรายได้ ค่าใช้จ่าย รวมถึงเข้าใจวิธีการในการเสริมสร้างความมั่งคั่งความเป็นอยู่ทางการเงิน

การใช้บัตรเครดิตและการออม การวางแผนและจัดการการเงินนี้ถือเป็น 1 ใน 4 ด้านของกรอบความฉลาดรู้การเงินของเยาวชนอื่น ๆ ได้แก่ 1) ด้านเงินและธุรกรรมการเงิน คือ การรู้ในวัตถุประสงค์ความแตกต่างของเงิน การจัดการธุรกรรมการเงินขั้นพื้นฐาน รูปแบบการจ่ายเงิน 2) การจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทน ประกอบด้วยความสำคัญของการปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่อการสูญเสียรายได้หรือทรัพย์สินที่จำเป็น เช่น การประกัน และการออม การประเมินระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ และ 3) ภูมิทัศน์ทางการเงิน ประกอบด้วยความรู้ถึงสิทธิและความรับผิดชอบในฐานะผู้บริโภคในตลาดการเงินการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอก เช่น สภาวะการเงิน อัตราดอกเบี้ย ภาษีอากรได้ ฉลาดรู้การเงินเยาวชนนับเป็นองค์ความรู้สำคัญในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญของปัญหาพบว่าความฉลาดรู้ทางการเงินนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตมีความสำคัญแต่ยังไม่มีเครื่องมือวัดที่นิยมหรือใช้กันอย่างแพร่หลาย และแบบวัดต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยที่ผ่านมาไม่เหมาะกับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต และไม่มีความชัดเจนในคุณภาพเครื่องมือที่สร้างขึ้นมา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต โดยการพัฒนาจะมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดให้มีคุณภาพ สามารถอ้างอิงถึงกลุ่มประชากรสามารถนำไปใช้วัดผลความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. เพื่อวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีวัดจากกรอบแนวคิดการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของเครือข่ายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาทางการเงินองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD INFE (2011) และธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) เสนอว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินแบ่งได้ 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ดังนั้นน่าจะเหมาะสมสำหรับการนำสารสนเทศผลการวิจัยไปพัฒนานักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีให้มีความพร้อมสำหรับพลเมืองที่มีความฉลาดรู้การเงินต่อไป
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินที่พัฒนาขึ้นเริ่มดำเนินการวิจัย ออกแบบการวิจัย สร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2567 ถึงเดือนมีนาคม 2568 รวมระยะเวลา 12 เดือน และนำไปใช้กับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีการศึกษา 2/2567

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ที่ได้ทำการศึกษาความรู้เรื่องความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ความฉลาดรู้ทางการเงินหมายถึง ความรู้และความเข้าใจ ในหลักการและความเสี่ยงด้านการเงิน และทักษะแรงจูงใจและความเชื่อมั่นในการประยุกต์ใช้ความรู้ และความเข้าใจอย่างเป็นลำดับจนสามารถตัดสินใจทางการเงินข้ามบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดีและในที่สุดจะช่วยส่งผลให้บุคคลมีการจัดการที่ดี โดยวัด 3 ด้านคือ

- 1) ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางการเงินที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการในระดับส่วนบุคคลได้ดี ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และมุมมองทางการเงิน OECD (2024) Atkinson and Messy (2012) Hastings, Madrian & Skimmyhorn, (2013) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) พัชราภา อินทพรต (2565) กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ธีรยุทธ พิริยะอารยะกุล (2562) ประกอบด้วย 1.1) การจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงิน คือ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงินในชีวิตประจำวัน 1.2) การวางแผนทางการเงิน คือ ความรู้ความเข้าใจที่ได้จาก การคาดการณ์ผลลัพธ์ทางการเงินที่จะเกิดขึ้น และจัดสรรให้ตรงตามความต้องการของตนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 1.3) ความเสี่ยงและผลตอบแทน คือ ความรู้ความเข้าใจในวิธีการป้องกันและควบคุม ปัญหาทางการเงินไม่ให้เกิดขึ้น และความเข้าใจถึงรูปแบบผลตอบแทน และการสูญเสียทางการเงินที่ตนได้รับ 1.4) มุมมองทางการเงิน คือ ความรู้ความเข้าใจของบุคคลในฐานะที่เป็นผู้บริโภคที่มีต่อการคุ้มครองผู้บริโภค การหลอกลวงทางการเงิน และ การใช้จ่ายด้วยบัตรเครดิต

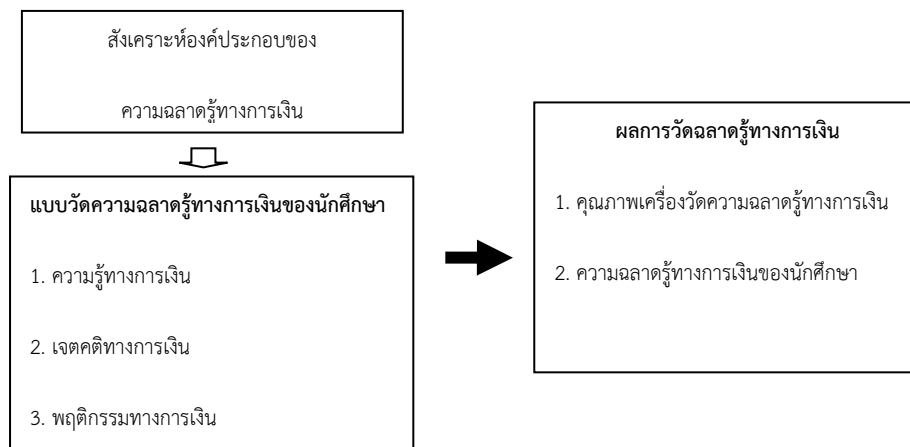
2) ทักษะคติทางการเงิน (financial attitude) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่กำหนดทางเลือกทางการเงินของตน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ OECD (2024) Atkinson and Messy (2012) Hastings, Madrian & Skimmyhorn, (2013) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ธีรยุทธ พิริยะอารยะกุล (2562) ประกอบด้วย 2.1) เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว คือ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุมทรัพยากรทางการเงินที่ตนมีอยู่ เป็นไปตามเป้าหมายทางการเงินที่กำหนดไว้ 2.2) เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต คือ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้และควบคุม การใช้เงินที่ตนมีอยู่ให้สอดคล้องกับรายได้และสถานการณ์ในชีวิต 2.3) เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ คือ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อ การตัดสินใจเลือกใช้เงินที่ตนมีอยู่เพื่อสนองความต้องการ

3) พฤติกรรมทางการเงิน (financial behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลในการควบคุมทางการเงินและการจัดการทางการเงินของตน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

คือ พฤติกรรมการไตร่ตรองข้อมูลก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออม หรือการลงทุนที่เหมาะสม OECD (2024) Atkinson and Messy (2012) Hastings, Madrian & Skimmyhorn, (2013) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ชีรยุทธ พิริยะอารยะกุล (2562) ประกอบด้วย 3.1) การไตร่ตรองก่อนซื้อ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการคิดอย่างมีเหตุผลในการใช้จ่าย มีการเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากผู้ให้บริการหลายแห่ง 3.2) การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ คือ การกระทำของบุคคลในการควบคุมกำกับรายรับ รายจ่ายของตนให้เหมาะสม 3.3) การตั้งเป้าหมายทางการเงิน คือ การกระทำของบุคคลในการจัดการเงินและการวางแผนทางการเงิน 3.4) การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ คือ การกระทำของบุคคลในการศึกษาข้อมูลและเตรียมความพร้อมทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3.5) การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ คือ การกระทำของบุคคลในการควบคุมการใช้จ่ายตนเองไม่ให้เกิดหนี้สินมากเกินไปจนความจำเป็น 3.6) การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม คือ การกระทำของบุคคลในการเก็บออมเงินและ ควบคุมการใช้จ่ายตนเองไม่ให้เกิดหนี้สินมากเกินไปจนความจำเป็น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้จึงมุ่งการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต ซึ่งได้มีการใช้ความรู้และความเข้าใจทางการเงิน เพื่อการตัดสินใจทางการเงินในการวางแผนจัดการการเงินในบริบทและสถานการณ์จริง ความฉลาดรู้ทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านเจตคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ปีการศึกษา 2568 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎ Linderman, Meranda และ Gold (ชนากานต์ ธนนิวัฒน์, 2563) เสนอจำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์ควรมีจำนวน 10-20 ตัวอย่างต่อพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 1 ตัวเพื่อให้ประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ระดับกลุ่มจะได้ไม่ลำเอียง และเนื่องจากโมเดลของการวิจัยนี้มีจำนวน 13 พารามิเตอร์ จึงต้องการจำนวนตัวอย่าง 130 - 260 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้จำนวน 245 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยเริ่มจากการจำแนกสาขาวิชา แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) เพื่อสุ่มนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตตามจำนวนที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยแบบวัดแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับชั้น เพศ อายุ สาขาวิชา ชั้นปี เกรดเฉลี่ย และรายได้ผู้ปกครองต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก น้ำหนักคะแนนประจำตัวเลือกมีค่า 0 และ 1 โดยความรู้ทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร จำนวนข้อคำถาม 16 ข้อ คะแนนต่ำสุดคือ 0 คะแนนสูงสุดคือ 16 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบวัดเจตคติทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยเจตคติทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยพฤติกรรมทางการเงินวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร จำนวน 24 ข้อ

3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี นิยามของตัวแปร และจำนวนข้อคำถามและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดลงในตารางรายละเอียดของเครื่องมือวิจัย

3.2 เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดและนิยามกับข้อคำถาม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมีความรู้เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน 2) เป็นนักวิชาการทางด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

3.3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 โดยมีค่าดัชนี IOC ของแบบวัดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 คัดเลือกข้อคำถามไปใช้ในแบบวัดฉบับจริง ใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.4 ทดลองใช้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินกับสำหรับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 245 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้รับทางอีเมลตอบกลับมา

จำนวน 245 คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

5.1 ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดโดยวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) จากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปกับแบบวัดด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน และใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR-20 กับแบบวัดด้านความรู้ทางการเงิน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดรู้ทางการเงินด้วยโปรแกรมสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต มุ่งวัด 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางการเงินที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการในระดับส่วนบุคคลได้ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน มุมมองทางการเงิน องค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงิน หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่กำหนดทางเลือกทางการเงิน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การกระทำของ บุคคลในการควบคุมทางการเงินและการจัดการทางการเงิน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด คือ พฤติกรรมการไตร่ตรองและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การศึกษาข้อมูล

ก่อนการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค อำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบวัด พบว่า ค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีคือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าความเที่ยงสูงสุด เท่ากับ 0.95 รองลงมาคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.89 และน้อยที่สุดคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.76 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.91 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง องค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความยากอยู่ที่ 0.28 ถึง 0.79 นั่นคือข้อคำถามมีความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.32 ถึง 0.60 นั่นคือข้อคำถามมีความสามารถในการจำแนกนักศึกษาได้พอใช้ได้จนถึงจำแนกได้ดี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบวัดทั้งหมดจำนวน 245 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.00 และเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี รองลงมาคือ อายุระหว่าง 18-19 ปี อายุ 22-23 ปี และ อายุ 24 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนใหญ่สาขาสังคมศึกษา รองลงมาคือ สาขาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย สาขาพลศึกษา สาขาคณิตศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ สาขาดนตรีศึกษา สาขาการประถมศึกษา สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา และน้อยที่สุดคือ สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ชั้นปีที่ 3 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 1 และที่ ชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001-40,000 บาท รองลงมาคือ มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมาอีกได้แก่ มีรายได้ 40,001-60,000 บาท มีรายได้ 60,001-80,000 บาท มีรายได้ 80,001-100,000 บาท และที่มีค่าต่ำสุดคือ 100,001 บาท

ขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 รองลงมาคือ มีเกรดเฉลี่ย 3.01-4.00 และที่มีค่าต่ำสุดคือ มีเกรดเฉลี่ย 1.00-2.00 ตามลำดับ

3.2 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ทางการเงิน

ความรู้ด้านการเงิน	คะแนนเต็ม	Mean	Median	Mode	MAX	MIN	S.D
การจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงิน	4	1.91	2	1	4	0	1.26
การวางแผนทางการเงิน	4	2.04	2	2	4	0	1.00
ความเสี่ยงและผลตอบแทน	4	2.55	3	3	4	0	1.18
มุมมองทางการเงิน	4	2.41	2	3	4	0	1.03
รวม	16	8.91	9	9	16	3	2.97

ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 9.06$ $SD = 3.14$) ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการเงิน 7 คะแนน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10 รองลงมาคือ 9 คะแนน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 รองลงมาอีกคือ 8 คะแนน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 รองลงมาอีกได้แก่ 12 คะแนน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 มีความรู้ 6 คะแนน กับ 13 คะแนน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 มีความรู้ 10 คะแนน กับ 11 คะแนน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 และมีความรู้ 15 คะแนน กับ 16 คะแนน น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 โดยค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางการเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 8.91$ $SD = 2.97$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านการจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 1.91$ $SD = 1.26$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านการวางแผนทางการเงินอยู่ที่ ($M = 2.04$ $SD = 1.00$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ที่ ($M = 2.55$ $SD = 1.18$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านมุมมองทางการเงินอยู่ที่ ($M = 2.41$ $SD = 1.03$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติทางการเงิน

เจตคติทางการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว	4.14	0.66	มาก
เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต	3.98	0.69	มาก
เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ	3.89	0.68	มาก
รวม	4.00	0.61	มาก

ระดับเจตคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.61) ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อพบว่า เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันจะเก็บออมเงินเป็นประจำเมื่อมีรายได้ของตนเอง รองลงมาคือ ฉันเชื่อว่าสามารถลดโอกาสสูญเสียเงินลงโดยไม่ทำให้ตนเองตกอยู่ในความเสี่ยงทางการเงิน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันเชื่อว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในแต่ละสัปดาห์/เดือนลงได้ เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ หลังสำเร็จการศึกษาฉันเชื่อว่าสามารถสร้างฐานะทางการเงินให้มีความมั่นคงได้ รองลงมาคือ ฉันมั่นใจว่าสามารถจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายในแต่ละเดือนได้ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ถ้าเกิดปัญหาทางการเงินขึ้นฉันสามารถค้นหาข้อมูลทางการเงินและขอคำปรึกษาทางการเงินได้จากหลายแหล่ง เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ก่อนจะซื้อของอะไรฉันจะคิดให้ดีกว่าว่ามีเงินพอจ่ายได้ รองลงมาคือ ฉันตั้งเป้าเรื่องเงินไว้และพยายามจะไปให้ถึงเป้าหมายให้ได้แม้จะต้องใช้เวลาก็ตาม และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ใช้ชีวิตเพื่อวันนี้เท่านั้น ไม่ต้องวางแผนเพื่อวันข้างหน้าก็ได้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
การไต่ตรงก่อนซื้อ	4.30	0.82	มาก
การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ	3.54	0.96	มาก
การตั้งเป้าหมายทางการเงิน	3.86	0.88	มาก
การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ	4.09	0.76	มาก
การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	3.94	0.75	มาก
การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม	4.06	0.76	มาก
รวม	3.96	0.69	มาก

ระดับพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.69) ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านการไต่ตรงก่อนซื้อ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.76) รองลงมาได้แก่ ด้านการออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76) ด้านการตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.75) ด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงิน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.88) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อ พบว่า การไต่ตรงก่อนซื้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันเปรียบเทียบราคาเมื่อต้องการซื้อสินค้า รองลงมาคือ ฉันดูเงินสดในมือก่อนซื้อสินค้า และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันซื้อสินค้าที่ไม่มีดอกเบี้ย การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันควบคุมค่าใช้จ่ายส่วนตัว รองลงมาคือ ฉันใช้จ่ายตามแผนที่กำหนดไว้เป็นรายเดือนได้ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันจดบันทึกค่าใช้จ่ายส่วนตัวเป็นประจำ การตั้งเป้าหมายทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันตรวจสอบบัญชีธนาคารหรือใบแจ้งหนี้ทุกครั้งเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้ รองลงมาคือ ฉันตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาวและมุ่งมั่นทำให้สำเร็จ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันสำรองเงินไว้ใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันตระหนักถึงภัยการหลอกลวงทางการเงินและป้องกันตนเองจากการเป็นเหยื่อ รองลงมาคือ ฉันรู้วิธีเก็บออมเงินเพื่อซื้อสินค้าที่ต้องการ

แม้มีราคาสูงก็ตาม และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันติดตามรายการธุรกรรมในบัญชีฉัน ทำให้รู้รายละเอียดต่าง ๆ ในการใช้จ่าย การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ หากฉันมีปัญหาการเงิน ฉันรู้ว่าควรขอคำปรึกษาหรือความช่วยเหลือจากใคร รองลงมาคือ แม้ว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายหลายรายการ ฉันก็รู้วิธีการวางแผนและลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายให้พออยู่ถึงสัปดาห์/เดือน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ แม้การซื้อสินค้าด้วยบัตรเครดิตทำให้ฉันได้สินค้าตามที่ต้องการก็ตาม แต่ฉันก็รู้เงื่อนไขในการชำระคืนหนี้และจัดการได้เป็นอย่างดี การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่ามากที่สุดคือ ฉันก็รู้วิธีการเอาตัวรอดจากการตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงให้ลงทุนอย่างไม่เหมาะสม รองลงมาคือ หากสินค้ามีดอกเบียฉันพิจารณาทางเลือกอื่น เช่น การออมก่อนซื้อ หรือหาวิธีจ่ายเงินที่เหมาะสม และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ฉันรู้รูปแบบการเก็บออมเงินและสินทรัพย์ที่หลากหลายจนสามารถสร้างฐานะทางการเงินที่มั่นคงได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มุ่งวัด 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางการเงินที่ทำให้ บุคคลสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพ และสามารถ ตอบสนองต่อความต้องการ ในระดับส่วนบุคคลได้ดี ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน ความเสี่ยงและผลตอบแทน และมุมมองทางการเงิน องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติทางการเงิน หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่กำหนดทางเลือกทางการเงิน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ เจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว เจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต เจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ องค์ประกอบที่ 3 ด้านพฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การกระทำของบุคคลในการควบคุมทางการเงินและการจัดการทางการเงิน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

คือ พฤติกรรมการไตร่ตรองและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ การดูแลการเงินส่วนบุคคล อย่างรอบคอบ การศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงิน ก่อนใช้ การออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ชนากรแห่งประเทศไทย (2565) กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ชีรยุทธ พิริยะอารยะกุล (2562) ชนากานต์ ธนนิวัฒน์ (2563) และ OECD (2019) ได้กล่าวถึงความฉลาดรู้ทางการเงิน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค อำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบวัด พบว่า ค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบของแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษา ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีคือ ด้านพฤติกรรมการเงิน มีค่าความเที่ยง สูงที่สุด เท่ากับ 0.95 รองลงมาคือ ด้านเจตคติทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.89 และน้อยที่สุดคือ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเที่ยง 0.76 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.91 ซึ่งมีค่าความเที่ยงค่อนข้างสูง องค์ประกอบ ด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความยากอยู่ที่ 0.28 ถึง 0.79 นั่นคือข้อคำถามมีความยาก อยู่ในระดับยากพอใช้ได้จนถึงง่ายพอใช้ได้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ที่ 0.32 ถึง 0.60 นั่นคือ ข้อคำถามมีความสามารถในการจำแนกนักศึกษาได้พอใช้ได้จนถึงจำแนกได้ดี ซึ่งอยู่ใน เกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับ ชนากานต์ ธนนิวัฒน์ (2563) ที่กล่าวว่าแบบวัดความ ฉลาดรู้การเงินที่มีคุณภาพที่สามารถนำไปวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนนักศึกษาได้ ต้องอยู่ในเกณฑ์ความยากอยู่ในระดับยากพอใช้ได้ ความสามารถในการจำแนกได้จำแนกได้ ดี

3. ผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ ที่ ($M = 9.06$ $SD = 3.14$) ส่วนใหญ่มีความรู้ความรู้อ้างอิงการเงิน 7 คะแนน รองลงมาคือ 9 คะแนน รองลงมาอีกคือ 8 คะแนน รองลงมาอีกได้แก่ 12 คะแนน มีความรู้ 6 คะแนน มีความรู้ 13 คะแนน มีความรู้ 10 คะแนน มีความรู้ 11 คะแนน และมีความรู้ 15 คะแนน

กับ 16 คะแนน น้อยที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้การเงินด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ ($M = 8.91$ $SD = 2.97$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านการจัดการเงินและธุรกรรมทางการเงินอยู่ที่ ($M = 1.91$ $SD = 1.26$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านการวางแผนทางการเงินอยู่ที่ ($M = 2.04$ $SD = 1.00$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ที่ ($M = 2.55$ $SD = 1.18$) ค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเงินด้านมุมมองทางการเงินอยู่ที่ ($M = 2.41$ $SD = 1.03$) ระดับเจตคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในระยะยาว รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบันและอนาคต และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการ ระดับพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านการไตร่ตรองก่อนซื้อ รองลงมาคือ ด้านการศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ รองลงมาได้แก่ ด้านการออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม ด้านการตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ (ด้านการตั้งเป้าหมายทางการเงิน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ เนื่องจากนักศึกษามีความรู้ทางการเงินที่แตกต่างกันตามประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับ สอดคล้องกับ ธนาकरแห่งประเทศไทย (2563) และธนาकरแห่งประเทศไทย (2565) ที่ได้สำรวจความฉลาดรู้ทางการเงินของประชาชนในระดับชาติ พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีระดับความฉลาดรู้ทางการเงินต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียน นักศึกษา ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองด้านการเงินอย่างแท้จริง และนักเรียนนักศึกษา โดยทั่วไปยังไม่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการเงินของตนเองและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 จากการวิจัย พบว่า แบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต มีคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยงอยู่ในระดับที่สูง สามารถนำไปใช้ทดสอบความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษาได้ ผลที่ได้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาครุศาสตร์นำไปสู่การจัดการการเงินที่ดี

1.2 ความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษาเศรษฐศาสตรบัณฑิตอยู่ในระดับดี ควรส่งเสริมนักศึกษาที่มีความสามารถบริหารจัดการการเงินของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตได้ดี เพิ่มทักษะการเงินดิจิทัล และการรู้เท่าทันการโกงออนไลน์

1.3 สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นทางด้านความรู้ทางการเงิน และการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับผลของความเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทั้งนี้อาจมีการศึกษาความฉลาดรู้การเงินที่เหมาะสมกับในระดับอื่น ๆ อาทิ ระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น เนื่องจากความฉลาดรู้การเงินนั้นควรได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

2.2 ในการพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงินที่มีความหลากหลายทางทฤษฎี องค์ประกอบความฉลาดรู้การเงิน และตัวบ่งชี้ที่แตกต่างออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก สกนธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้

แนวคิดการเรียนรู้แบบฉกัทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนากานต์ ธนนิวัฒน์. (2563). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้การเงินสำหรับนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชาญธาดา กฤษเลิศกุล. (2564). **ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินและการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19** กรณีศึกษา : ลูกค้าเอ็กซ์คลูซีฟ ธนาคาร B จำกัด (มหาชน) เขตนครปฐม1. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). **รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563**. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). **รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565**. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธีรยุทธ พิริยะอารยะกุล. (2562). **การพัฒนาต้นแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมความรู้ด้านการเงินของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต : การประยุกต์ใช้โมสต์และสมาร์ท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรรตน์ เต็มสัมฤทธิ์ และคณะ. (2566). **โครงการทักษะทางการเงิน พฤติกรรมการลงทุน และการรับรู้ความเสี่ยงในการลงทุนสินทรัพย์ทางการเงินของประชากรแต่ละช่วงวัย**. กองทุนส่งเสริมพัฒนาตลาดทุน และ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. 1 พุทธศักราช 2565**.
- พัชรภา อินทพรต. (2565). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินโดยการจัดการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมจำลองสถานการณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มูทิตา ย่องไทยสง. (2566). การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์
เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Agarwal, S., Driscoll, J. C., Gabaix, X., & Laibson, D. (2007). **The age of reason: Financial decisions over the lifecycle**. National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA.

Atkinson, A., & Messy, F. A. (2012). Assessing financial literacy in 12 countries: An OECD/INFE international pilot exercise. **Journal of Pension Economics & Finance**, 10(4), 657-665.

Hastings, J. S., Madrian, B. C., & Skimmyhorn, W. L. (2013). Financial literacy, financial education, and economic outcomes. **Annu. Rev. Econ.**, 5(1), 347–373.

OECD. (2024). **Financial education and youth**. Retrieved from <http://www.oecd.org/>

OECD. (2019). **PISA 2022 Assessment and analytical framework: Science, reading, mathematics and financial literacy**. Retrieved from <http://dx.doi.org>